

MYSTERIËN EN FAKKELDRAGERS

VAN HET ROZENKRUIS

jezelf en de samenleving transformeren

ROZEKRUIS PERS

WWW.ROZEKRUISPERS.COM

ANDRÉ DE BOER

MYSTERIËN EN FAKKELDRAGERS VAN HET ROZENKRUIS

jezelf en de samenleving transformeren

ROZEKRUIS PERS

WWW.ROZEKRUISPERS.COM

COLOFON

BOEKONTWIKKELING LECTORIUM ROSICRUCIANUM
GRAFISCH ONTWERP EN DRUK ROZEKRUIS PERS, HAARLEM
LETTER ADOBE CHAPARRAL PRO
PAPIER 90 GRAMS BIOTOP-3 VAN ANTALIS
ISBN 978 90 6732 480 9

© ROZEKRUIS PERS – HAARLEM, 2019

ROZEKRUIS PERS
BAKENESSERGRACHT 5
2011 JS HAARLEM
(023) 532 38 52
INFO@ROZEKRUISPERS.COM
WWW.ROZEKRUISPERS.COM

INHOUD

woord vooraf 7

inleiding – het Rozenkruis en de samenleving 15

DEEL 1 MYSTERIËN VAN HET ROZENKRUIS

- 1 de uitnodiging ontvangen 31
- 2 juiste beslissingen nemen 53
- 3 gewogen worden 75
- 4 het oude bewustzijn laten sterven 97
- 5 het nieuwe bewustzijn laten groeien 119
- 6 transformaties bewerkstelligen 143
- 7 poortwachter zijn 171
- 8 de samenleving bewust maken 191
- 9 werken aan algehele heelwording 211

DEEL 2 FAKKELDRAGERS VAN HET ROZENKRUIS

- 1 Paracelsus (1493-1541) 237
  - 2 John Dee (1527-1609) 245
  - 3 Heinrich Khunrath (1560-1605) 253
  - 4 Francis Bacon (1561-1626) 261
  - 5 Michael Maier (1568-1622) 269
  - 6 Robert Fludd (1574-1637) 279
  - 7 Jacob Boehme (1575-1624) 287
  - 8 Johann Valentin Andreae (1586-1654) 295
  - 9 Jan Amos Comenius (1592-1670) 305
  - 10 Louis-Claude de Saint-Martin (1743-1803) 313
  - 11 Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) 321
  - 12 Karl von Eckartshausen (1752-1803) 329
  - 13 Anna Bonus Kingsford (1846-1888) 337
  - 14 Annie Besant (1847-1933) 345
  - 15 Arthur Edward Waite (1857-1942) 353
  - 16 Rudolf Steiner (1861-1925) 361
  - 17 Harvey Spencer Lewis (1883-1939) 369
  - 18 Manly Palmer Hall (1901-1990) 374
  - 19 Max Heindel (1865-1919) 389
  - 20 Zwier Willem Leene (1892-1938) 397
  - 21 Jan van Rijckenborgh (1896-1968) 405
  - 22 Catharose de Petri (1902-1990) 413
- literatuurverwijzingen 420

inleiding

HET ROZENKRUIS EN DE SAMENLEVING

Mensen, samenlevingen en de omstandigheden op aarde veranderen in hoog tempo. We leven in een tijd van versnellingen en transitie. Die bieden grote mogelijkheden voor een toename van het bewustzijnsniveau van de mensheid. Tegelijkertijd zien we ook dat er krachten in het spel zijn die de nieuwe mogelijkheden aangrijpen om de positieve impulsen om te buigen voor egoïstische doeleinden. Hierdoor wordt de waan in stand gehouden of zelfs versterkt, zodat mensen overal hun aandacht aan schenken, behalve aan het “ene nodige”.

In de meer dan 400 jaar bestaande levende traditie van het Rozenkruis werd en wordt dat “ene nodige” bekend gemaakt, belevendigd en beoefend.⁷ Wat heeft het Rozenkruis de mens van de 21ste eeuw nog te bieden? Om die vraag te beantwoorden is het zinvol om eerst terug te kijken op de situatie in de 20ste eeuw. Hoe was de spirituele oriëntatie in de westerse wereld van zo'n honderd jaar geleden? Een grote meerderheid is dan betrokken bij een kerk. Een klein deel hangt een andere religie dan het christendom aan of is atheïst. En een nog veel kleiner deel maakt deel uit van het zeer diverse esoterische veld. Met name in de esoterisch-occult-georiënteerde bewegingen kijkt men dan vol verlangen uit naar het nieuwe tijdperk, dat niet lang na het jaar 2000 zal beginnen, 2160 jaar zal duren en bekend staat als het Waterman tijdperk of de Aquarius era, een periode waarin de mensheid een grote sprong kan maken in haar bewustzijnsontwikkeling. In de eerste decennia van de vorige eeuw zien we in het Westen een explosie van esoterische en occult-humane

stromingen en groepen, waaronder allerlei stromingen die de benaming rozenkruis gebruiken. Ook wordt dan het fundament gelegd voor wat later uitgroeit tot de Internationale School van het Gouden Rozenkruis.

De twee wereldoorlogen zijn uiteraard voor iedereen een dieptepunt, een breuk in het vertrouwen in de goedheid van de mens. Vanaf de jaren zestig ontstaat een cultuur waarin nieuwe generaties het oude en versletene achter zich willen laten om zich te richten op onder andere zelfrealisatie, mystiek, spiritualiteit, holisme, vrede, natuur en milieu. In de jaren tachtig is het geen randverschijnsel meer. Dan is de roep tot vernieuwing op basis van een nieuw bewustzijn onmiskenbaar doorgedrongen in de hele samenleving. Dat komt onder andere tot uiting in het grote succes van het boek *'De aquarius samenzwering – Persoonlijke en sociale transformatie in de tachtiger jaren'* dat de Amerikaanse schrijfster Marilyn Ferguson in 1980 publiceerde.⁸

Kerkelijke organisaties in het Westen gaan deels mee in de vernieuwingsdrang, maar verliezen al decennialang steeds meer leden. Daar staat tegenover dat er een breed aanbod ontstaat dat wordt geschaard onder de noemer 'New Age'. Maar deze 'New Age' houdt de meest uiteenlopende dingen in: goeroes, psychedelica, meditatie, astrologie, pendelen, tarot, I-Tjing, yoga, aura-healing, zen, sjamanisme, channelling, tantra, psychosynthese, mindfulness, exotische geneeswijzen, enzovoort. Tal van oeroude methoden worden daarbij opgepoetst en opnieuw gepresenteerd. Mensen die daarin hun heil zoeken, worden losgemaakt uit de bestaande vertrouwde kaders en verkrijgen een nieuwe oriëntatie, de eerste voorwaarde om tot een nieuwe bewustzijnswerkelijkheid te komen.

Wie tegenwoordig zoekt naar 'feel good spirituality' kan naar hartelust shoppen: in de fysieke werkelijkheid en op internet. Er

is een bijna onuitputtelijke spirituele grabbelton. Dergelijke ca-deautjes kunnen tijdelijk de nieuwsgierigheid bevredigen en bijdragen aan een gevoel van welbevinden, maar uiteindelijk blijven ze oppervlakkig, want ze leiden niet tot een fundamentele verandering van de mens. Het consumentisme op religieus, filosofisch en spiritueel gebied laat een niet te vervullen leegte achter zich. Het dramatische is dat er velen zijn die zo blijven steken in de één of andere illusie, omdat het probleem waar het werkelijk om gaat niet wordt opgelost. Dat probleem is in essentie: het feit dat de mens geleid wordt door een ik-bewustzijn dat niet verbonden is met de Ene Bron.

Mede dankzij een groei van het menselijke bewustzijn en de daaruit doorvloeiende vooruitgang in wetenschap, techniek, geneeskunde, onderwijs, bestuurskunde en management hebben wij het nu materieel vele malen beter dan onze voorouders. In onze samenleving hebben we echter nog steeds te maken met grote problemen.

Waarom is er nog steeds zoveel ellende op onze planeet? Ten eerste leven we in een wereld die wordt gekenmerkt door tijdelijkheid en vergankelijkheid, die maken dat bepaalde vormen van lijden onontkoombaar zijn. Ten tweede wordt het lijden van de mens nog eens versterkt omdat de overgrote meerderheid van de mensheid niet leeft vanuit het eeuwigheidsprincipe dat in ieder mens aanwezig is en dat direct in verbinding staat met de Bron van alle leven. Dit is geen probleem dat typisch is voor onze tijd, want die moeilijkheid speelt al sinds mensenheugenis en is inherent aan het proces van vergoddelijking dat zich wil voltrekken in ieder menselijk wezen.

Om die reden zien we door alle tijden heen en in alle culturen profeten optreden die mensen bewust willen maken van hun toestand van bewustzijnsvernaauwing, en hen aansporen te gaan leven vanuit hun diepste kern. Ook zien we dat er steeds weer gemeenschappen gevormd en ontwikkeld worden waarin men-

sen gezamenlijk optrekken om een weg van geestelijke bewustwording en vernieuwing te gaan met hulp vanuit de goddelijke dimensie van ons levensveld die de klassieke rozenkruisers in hun eerste manifest als 'de verborgen helft van de wereld' kenschetsten.

Ruim tweeduizend jaar geleden, omstreeks het begin van onze jaartelling, wordt de mensheid geconfronteerd met een enorm krachtige vernieuwingsimpuls. Als een nieuwe oerknal opent het christendom wereldwijd en in alle culturen nieuwe mogelijkheden voor een kwantumsprong in het menselijke bewustzijn.⁹ De Christusimpuls aan het begin van het Vissen tijdperk of de Pisces era vormt als het ware de synthese van een universele wijsheid die uit verschillende culturen afkomstig is, waardoor er nieuwe vormen van spiritueel beleven tot ontwikkeling komen. Op basis daarvan ontstonden er nieuwe mogelijkheden voor de mensen om richting te geven aan hun leven, op een manier die recht doet aan de ware bedoeling die eraan ten grondslag ligt; een bedoeling die ook wel wordt omschreven als het goddelijke plan met wereld en mensheid.

In de eerste eeuwen van onze jaartelling komt in Alexandrië in Egypte het hermetisme tot ontwikkeling op basis van geschriften die worden toegeschreven aan de legendarische Egyptische ingewijde Hermes Trismegistus.¹⁰ Het hermetisme is niet zo bekend als het christendom, maar heeft er wel aan bijgedragen dat esoterische stromingen zoals de alchemie, de kabbalah (de joodse gnostiek), het neo-platonisme, het soefisme (de gnostiek binnen de islam) en andere gnostieke stromingen tot bloei konden komen.

Gnosis, dat het Griekse woord is voor kennis, is het innerlijke weten dat zich openbaart als gevolg van het gaan van een spirituele weg. Het is primair een levende, actuele ervaring; geen geloof in een wereldbeschouwelijk of religieus systeem en ook

geen weten in de zin van informatie. Gnosis is evenmin een eenduidige georganiseerde religieuze of spirituele stroming uit het verleden.¹¹

De levende werkelijkheid van de gnosis kan aan de mens kenbaar worden door de in zijn of haar hart verborgen geestvonk. Jezus spreekt in dit verband over het mosterdzaadje of de graankorrel, Mani noemt het de lichtvonk, in het boeddhisme wordt gesproken over het juweel in de lotus en de rozenkruisers duiden het eeuwigheidsprincipe in de mens aan als de roos. Bij de rozenkruisers staat het kruis overigens symbool voor onder andere de zintuiglijk waarneembare wereld, het menselijk lichaam en voor de verbinding tussen de tijd-ruimtelijke wereld en de goddelijke wereld die deze doordringt en er tegelijk bovenuit stijgt. Wie een gnostieke weg bewandelt, hecht – symbolisch gesproken – de roos aan het kruis.

Gnosis openbaart zich in de mens die de weg van de mysterien gaat. Al duizenden jaren zijn er mysteriescholen waar mysterieleerlingen hulp ontvangen op hun inwijdingsweg.¹² Inwijding heeft in dit verband niet zozeer betrekking op het overdragen van geheime kennis door een meester aan een leerling, maar op het proces waarbij de leerling zich bewust wordt van datgene wat voordien onbewust was in hem of haar. Symbolen, gelijkenissen, beschouwingen en ritualen binnen een mysterieschool kunnen verborgen bewustzijnslagen in de leerling activeren, maar stimulering van buitenaf heeft geen enkel succes wanneer de leerling – daartoe gedreven vanuit zijn innerlijke geestelijke kern – niet naar ware bewustwording hunkert.

Het is algemeen bekend dat er in de oudheid mysteriescholen waren in onder andere Perzië, Egypte, Griekenland en Italië. Minder bekend is dat ook het oorspronkelijke christendom het karakter heeft van een mysterieschool.

Door de hoofdpersoon in de evangeliën – d.w.z. in de myste-

rieverhalen van het christendom – gelijk te stellen aan de reeds lang verwachte Messias van het jodendom, kreeg het christendom een vorm die zowel binnen de zogenoemde heidense als binnen de joodse gnostieke gemeenschappen aanvaardbaar was.

Het oerchristendom kunnen we daarom in essentie beschouwen als een mysterieschool. Het optreden van Jezus, zijn dood en opstanding, de leringen die hij uitdraagt en de weg die hij met zijn leerlingen gaat, stemmen nauwkeurig overeen met de verhalen die bekend zijn van vroegere mysteriescholen, zoals bijvoorbeeld de school van Pythagoras.¹³ De bekende christelijke humanist Desiderius Erasmus stelde al dat Jezus verwant was aan Socrates en Plato, en dat de Bergrede van Jezus het hoogtepunt was van wat in beginsel al door de Grieken was uitgesproken. Zoals bij alle mysteriescholen is er ook bij de kring van leerlingen van Jezus en bij de eerste christelijke gemeenten die de apostel Paulus stichtte, een bepaalde vorm van geheimhouding. Leringen en werkwijzen worden geheim gehouden om ze te beschermen, omdat ze niet zonder meer begrepen kunnen worden.

Naarmate een religieuze of spirituele beweging groeit, ontstaat de behoefte om deze te gaan organiseren. In de eerste eeuwen komt daarom het instituut kerk tot stand waarin steeds meer wordt vastgelegd in de vorm van leringen en procedures. De geestelijke bezieling verdwijnt hierdoor meer en meer, en de geestelijke leiders van de veruiterlijkte religie komen steeds meer vijandig te staan tegenover de innerlijke religie van de mysteriën, omdat die hun verworven positie ondermijnt.

Zo zien we in de loop van de historie dat er binnen religieuze en spirituele organisaties steeds weer een vorm van desintegratie en verval ontstaat. Daarom zijn de krachten van het Goede steeds weer bezig om nieuwe initiatieven te ontplooiën, die mensen in staat stellen om tot geestelijke groei en rijpheid te komen. Van deze Universele Broeder-Zusterschap gaat een ononderbro-

ken stroom van hulp en kracht uit naar de vaak nog onbewuste mensheid om haar voortgang te bevorderen.

Zo komt in de twaalfde eeuw in met name Zuid-Frankrijk de omvangrijke kathaarse kerk tot ontwikkeling als reactie op de vele misstanden in de Roomse kerk.¹⁴ Aan het einde van de veertiende eeuw ontstaat in de Nederlanden de beweging van de Moderne Devotie onder leiding van Geert Grote om dezelfde reden. Die hervormingsbeweging wordt vaak gezien als een voorloper van de reformatie aan het begin van de zestiende eeuw.

De reformatie, waarvan de Duitse hervormer Maarten Luther de icoon is, draagt aanzienlijk bij aan de heropleving van het christendom, maar blijkt wel gepaard te gaan met veel strijd en rivaliteit, en een enorme fragmentatie. Omstreeks het jaar 1600 realiseren steeds meer mensen zich dat de reformatie mislukt is. Wat aanvankelijk begint met het bespreekbaar maken van misstanden in de toenmalige kerk, is dan immers vervallen tot polarisaties, godsdiensttwisten, gewelddadigheden en een geloof volgens de dode letter.

Dan groeit bij de pioniers het verlangen naar een werkelijke reformatie van de mens en de mensheid, die onder meer tot uitdrukking komt in de impuls van de rozenkruisers. Deze impuls, die zich vanaf het begin van de zeventiende eeuw in meerdere landen in Europa manifesteert, kan worden gezien als een samsmelting van religie, wetenschap en kunst op basis van innerlijk weten of gnosis, en ook wel als een synthese van innerlijk christendom, hermetisme en wetenschap. Het innerlijke christendom is toegelicht in het boek *'Mysteriën en uitdagingen van geboorte, leven en dood'* en het hermetisme vormt de basis van het boek *'Mysteriën en lofzangen van God, kosmos, mens'*.^{15,16}

Zoals de titel al aangeeft, staat in dit boek *'Mysteriën en fakeldragers van het Rozenkruis'* de wijsheid van de rozenkruisers centraal. De wereld vernieuwen op basis van een innerlijke ver-

nieuwing van de mens, in overeenstemming met het goddelijke plan dat aan de mensheid ten grondslag ligt. Dat is kort gezegd de ambitie van de rozenkruisers uit de zeventiende eeuw waar we ons nu, in de eenentwintigste eeuw, nog steeds door kunnen laten inspireren.

De klassieke rozenkruisers schrijven over een algehele wereldhervorming die gebaseerd is op wat zij noemen 'het goddelijk raadsbesluit'. In die tijd is vernieuwing heel hard nodig want de omstandigheden waarin mensen leven zijn veelal erbarmelijk. Zij hebben te kampen met de strijd om het bestaan, hongersnoden, epidemieën, oorlogen en analfabetisme.

Het gedachtegoed van Maarten Luther wijkt in meerdere opzichten af van dat van de klassieke rozenkruisers, maar de grote hervormer draagt er wel aan bij dat er een bedding ontstaat waardoor het Rozenkruis zich in de samenleving kan manifesteren. Er zijn echter ook andere vernieuwers met een grote invloed, die veel meer de signatuur van het Rozenkruis hebben, zoals zich dat later in de zeventiende eeuw manifesteert. Daarbij kunnen we denken aan de Duitser Nicolaas van Cusa (1401-1464), de Zwitser Paracelsus (1483-1546) en de Nederlanders Desiderius Erasmus (1469-1536) en Dick Volckertszoon Coornhert (1522-1590).

De klassieke rozenkruisers zijn ook beïnvloed door auteurs die schrijven over esoterie en magie, onder wie: Johannes Reuchlin (1455-1522), Johannes Trithemius (Trithemius, 1462-1516), Giovanni Pico Della Mirandola (1463-1494) en Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim (1486-1535). Wij moeten hier bedenken dat er tot aan de verlichting in de zeventiende eeuw niets 'geheim' is aan esoterie. Pas na de 'verlichting' en de opkomst van het filosofisch materialisme verdwijnen esoterische inhouden uit de mainstream en wordt dat wat eerst tot de wetenschap werd gerekend gekwalificeerd als arcane (geheime) wetenschap en vaker nog als pseudo-wetenschap.

Vernieuwende impulsen met een bevrijdende uitwerking in de maatschappij blijken vaak uit te gaan van relatief kleine vriendengroepen die ontstaan rondom grote inspiratoren zoals de Platoonse Academie van Marsilio Ficino (1433-1499) in Florence, de 'Goede Pennen' (Good Pens) van Francis Bacon (1561-1626) in Engeland, de Theosofische Pinksterschool van Jacob Boehme (1574-1624) in Oost-Duitsland en de Kring van Tübingen van Tobias Hess (1558-1614) in Zuid-Duitsland.

Al die vriendengroepen, waarvan de leden met grote aspiratie samenwerken, kunnen we zien als beginnende mysterierescholen. Zij krijgen echter niet de kans om uit te groeien tot een volwaardige mysterieschool in de samenleving, zoals dat destijds wel mogelijk was bij bijvoorbeeld de gnostiek-christelijke beweging van de katharen.

In 1614 verschijnt in Duitsland in druk de *Fama Fraternitatis*.² Het is een programma voor algehele wereldhervorming dat is opgesteld door 'de Broederschap der zeer lofwaardige orde van het Rozenkruis'. In dit geschrift – dat gericht is aan de staatshoofden, regeringen en hoofden van Europa – worden lezers verzocht de gepresenteerde ideeën grondig te onderzoeken en vervolgens hun inzichten daarover schriftelijk of in druk bekend te maken.

In 1615 wordt de Roep of *Fama* gevolgd door de *Confessio Fraternitatis*, de Belijdenis van de Broederschap.³ Deze bevat zevenendertig grondslagen waar opnieuw een krachtig appèl van uit gaat aan de geleerden en vorsten van Europa om eendrachtig in de geest van Christus samen te werken.

In 1616 verschijnt als derde en laatste manifest van de Broederschap van het Rozenkruis de *Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis*.^{4,5} Daarin wordt het pad van inwijding van het Rozenkruis – benoemd als de koninklijke weg – in zeven symbolische dagen weergegeven in de vorm van een alchemisch proces, waarbij de nieuwe ziel zich verbinden gaat met de geest.

Onderzoek naar de oorsprong en doorwerking van de drie rozenkruisers-manifesten laat zien dat de geschriften als een lopend vuurtje door Europa zijn gegaan en talloze reacties pro en contra teweegbrengen, vergelijkbaar met de roerige gebeurtenissen in de tijd van de reformatie. Alleen al in de eerste tien jaar na publicatie verschijnen er circa 400 gedrukte of geschreven reacties uit allerlei geledingen van de samenleving, en tot in de achttiende eeuw is het totaal aantal gedrukte reacties opgelopen tot ongeveer 1700.

Sommige gedrukte reacties op de manifesten zijn zeer lovend, uitgebreid en diepzinnig – zoals die van de geleerden Robert Fludd en Michael Maier – maar er zijn ook uitingen die ronduit vernietigend kunnen worden genoemd. Uit de reacties blijkt dat een grote meerderheid van de respondenten niet inziet waar de manifesten werkelijk toe uitnodigen.

Op geen enkele geschreven of gedrukte reactie komt een antwoord van de Broederschap van het Rozenkruis zoals die zich in de Fama presenteert. Achteraf is dat begrijpelijk, want die broederschap heeft nooit bestaan als organisatie. De Fama kunnen we vooral zien als een bron van inspiratie voor de realisatie van een mysterieschool die bijdraagt aan de vernieuwing van de maatschappij doordat haar leerlingen gezamenlijk een weg van innerlijke vernieuwing gaan.

Uit onderzoek is gebleken dat de manifesten op schrift zijn gesteld door een vriendenkring van Lutherse geleerden – de Tübinger Kring – waarvan Tobias Hess (1558-1614) en Johann Valentin Andreae (1586-1554), deel uitmaakten. Daarbij hebben zij zich laten inspireren door vele geschriften en personen. Na de dood van Tobias Hess in 1614 valt de kring uit elkaar en houden degenen die erbij betrokken zijn zich niet meer bezig met hun rozenkruis-plannen. De maatschappelijk-politieke voorwaarden voor de opbouw van een mysterieschool blijken niet aanwezig, laat staan de voorwaarden voor een ‘algehele wereldhervorming’.

Dat wordt helemaal duidelijk als in 1618 de Dertigjarige Oorlog begint, een drama dat voor een belangrijk deel te verklaren is uit conflicten tussen diverse toenmalige katholieke en protestantse staatjes, maar dat geleidelijk aan uitgroeide tot een meer algemeen Europees conflict waarbij de meeste Europese grootmachten waren betrokken.⁷

De inhoud van de manifesten kunnen we alleen begrijpen wanneer we ze lezen als één geheel. De Fama geeft het programma voor de algehele werelddhervorming, de Confessio bekrachtigt deze met zijn belijdenis en de Chymische Hochzeit gaat over de innerlijke weg, zonder welke elke hervorming gedoemd is te mislukken. De teksten bevatten een sleutel, waardoor het gehele plan uitstijgt boven gewone vernieuwingsplannen. Die sleutel ligt in de figuur van Christiaan Rozenkruis.

Na de publicatie van de manifesten ontstaan er in Europa geleidelijk vele groepen en loges die zich met de naam Rozenkruis sieren, en waarvan de leden zich soms rozenkruisers noemen. In dit verband is het zinvol om kort in te gaan op de brug tussen rozenkruiserij en vrijmetselarij. De mystieke vrijmetselarij baseert zich volgens eigen zeggen op de bouwkunst van de tempel van Salomo en zijn bouwmeester Hiram Abiff. In de middeleeuwen worden de geheimen van innerlijke tempelbouw doorgegeven via de bouwgiilden van metselaars en andere bouwlieden.

Gezien de overeenkomsten in symboliek kunnen we aannemen dat de ervaring van de vrijmetselarij in de 17^e eeuw in Engeland is geïnspireerd door de rozenkruis-impuls. Vanaf het einde van de achttiende eeuw wordt het toenmalige gedachtegoed van het rozenkruis levend gehouden door onder andere vrijmetselaars. Ook nu nog speelt de symboliek van het Rozenkruis een belangrijke rol in de rituelen die binnen de vrijmetselarij worden beoefend.

Vanaf de publicatie van de manifesten tot op de dag van vandaag zijn er veel misverstanden over het Rozenkruis. Waarom

eigenlijk? Ten eerste zijn de drie manifesten van de klassieke rozenkruisers niet historisch, maar vooral symbolisch van aard. Ze vermelden geen auteursnaam en worden uitgebracht in de naam van de Broederschap van het Rozenkruis.

De manifesten zijn opzettelijk gesluierd geschreven omdat ze gaan over inwijding in de mysteriën, die altijd worden gekenmerkt door een oneindige diepte, en die dus nooit volledig in woorden of andere vormen kunnen worden uitgedrukt. Dat betekent dat ze op meerdere, en dus ook onjuiste, manieren kunnen worden begrepen. De mysteriën houden verband met het doormaken van een vernieuwingsproces teneinde geschikt te worden om te gaan leven en werken vanuit de werelden van de ziel en van de geest, om te kunnen meewerken aan de geestelijke ontwikkeling van de mensheid. Sluiering was overigens ook noodzakelijk om vervolging te voorkomen, want afwijkende interpretaties van het christendom werden in die tijd niet getolereerd.

Het zuivere Rozenkruis is vanaf het begin van zijn manifestatie in de wereld altijd gericht geweest op het dienen van de mensheid, en niet op het persoonlijk verwerven van bezit, macht en roem. Werkelijke rozenkruisers laten hun ik-bewustzijn leiden door het geest-zielebewustzijn dat geleidelijk in hen tot ontwikkeling komt als gevolg van het gaan van een innerlijke weg op basis van de universele Christusgeest.

Het bewustzijn van de grote meerderheid van de mensen was in de afgelopen eeuwen nog niet zover ontwikkeld dat zij de verheven inzichten van het Rozenkruis innerlijk als belangrijke waarheden konden herkennen. Integendeel, deze inzichten werden vaak als een bedreiging gezien voor hun vertrouwde, maar wel op illusie en onwetendheid gebaseerde orde. Dat is inmiddels aan het veranderen, want het algemene bewustzijnsniveau van de mensheid is in de afgelopen decennia gestegen, mede doordat steeds meer mensen zijn gekomen tot een innerlijke door-

braak die ten goede komt aan het gehele planetaire veld. Het lijkt erop dat een profetie uit de Confessio uit 1615 nu werkelijkheid wordt: *‘Wat enkelen thans fluisteren en zoveel zij kunnen in gesluierde taal verhullen, zal in de toekomst de aarde vervullen.’*

Het werk van de rozenkruisers richt zich – symbolisch gesproken – op het versterken van de connectie tussen het kruis en de roos, tussen het tijdelijke en het eeuwige, tussen het natuurlijke en het goddelijke. Dat draagt tevens bij tot de regeneratie van mens en maatschappij. De leringen van het Rozenkruis hebben een universele en tegelijkertijd een Christocentrische signatuur. Ze stellen de mens in staat te komen tot een innerlijk weten, tot gnosis, door het gaan van een pad van bewustwording in hun dagelijkse leven.

Jan Schoeber,
augustus 2019

ER ZWEEFT EEN ROEP DE WERELD DOOR

Er zweeft een roep de wereld door,
bestemd voor ieder mens.
Zijn klank bereikt het luist'rend oor,
zijn draagkracht kent geen grens.
En zij die deze roep verstaan,
ontvangen nieuwe kracht bij 't gaan.
Op 't pad van duisternis tot licht
is deze godenstem een gift.
Met vaste hand
naar het wenkend vaderland.

Na schemering en duisternis
treedt 't licht ons tegemoet.
De bron die in 't verborgen is,
stroomt dan in overvloed.
Het vuur des geestes is ontbrand,
het straalt en glanst naar alle kant.
geroepen door het wereldhart,
rijst boven vijandschap en smart,
de daad als kracht,
tot heerlijkheid en macht.

DEEL 1

MYSTERIËN VAN HET ROZENKRUIS

DE REIS NAAR BINNEN:
VAN INZICHT NAAR GNOSIS

Wie was of beter wie is Christiaan Rozenkruis? Hij is het prototype van de ware, oorspronkelijke mens, van de nieuwe mens, de mens die waarlijk christen is; die Christus in zich vrijgemaakt heeft door het pad te gaan van het kruis, in de kracht van de roos. De weg die de dialectische mens op het pad van bevrijding te gaan heeft, is de weg van de vijfvoudige gnosis. En dat is de kruisweg. Het kruis is een ontmoeting tussen twee krachtlijnen die diametraal tegenover elkaar staan. Het betekent een totale omzetting van krachten, een alchemische omzetting.

De roos in ons moet verbonden worden met haar ware levensveld, het veld van de onsterfelijkheid. De roos moet worden vrijgemaakt door de kruisweg van transfiguratie. Daarom spreken wij van Rozenkruis. Dat werk moet geschieden in Christus' kracht, de kracht van het universele leven. Daarom is de mens die wezenlijk deze weg gaat en volbrengt, een Christiaan Rozenkruis.

Wij zijn rozenkruisers wanneer wij dat pad tot het einde toe bewandeld hebben. Wij worden rozenkruisers wanneer wij ermee aanvangen. En wie nu dit pad begint te gaan, beleeft natuurlijk ervaringen. Voor zo iemand zal het heel belangrijk zijn te weten of zijn ervaringen en de gevolgen daarvan, juist zijn, of zij kloppen met het pad; of zijn reacties van dag tot dag, bij het doen van de stappen, wel juist zijn. Welnu, alsof het een uiterst nauwkeurig verslag is van de eigen levensgang, vindt iedere leerling die het pad gaat, zijn ervaringen en de gevolgen daarvan, aangegeven in de Alchemische Bruiloft.

J. van Rijckenborgh, *De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis*, deel I, inleiding ⁴

HOOFDSTUK 1

DE UITNODIGING ONTVANGEN

SPIRITUELE TEKST: DE ALCHEMISCHE BRUILOFT, EERSTE DAG⁴

Op een avond voor Pasen zat ik aan tafel en nadat ik mij, naar mijn gewoonte, met mijn Schepper in een nederig gebed onderhouden had en de vele grote mysteriën overdacht had, die de Vader van het Licht mij in zijn majesteit in overvloed had getoond, en, met mijn dierbaar paaslam, in mijn hart een ongezuurde, reine koek wilde bereiden, stak er plotseling zulk een ontzettende wind op dat ik niet anders dacht dan dat de berg, waarin mijn huisje uitgehouwen was, door dit grote geweld uit elkaar zou springen.

Aangezien ik echter hierdoor, en door soortgelijke streken van de duivel die mij menigmaal leed had berokkend, niet verrast was, vatte ik moed en volhardde in mijn meditatie, totdat iemand mij op de rug tikte, waarop ik niet bedacht was. Daarvan schrok ik dermate, dat ik nauwelijks durfde omkijken; maar ik bewaarde mijn opgewektheid, voor zover menselijke zwakheid dat in dergelijke omstandigheden toelaat.

Daar er echter herhaaldelijk aan mijn jas werd getrokken, keek ik om en zag toen een schitterende vrouwelijke gestalte staan, wier blauwe kleed, evenals de hemel, sierlijk met gouden sterren bezet was. In haar rechterhand droeg zij een bazuin van zuiver goud, waarin een naam gegraveerd was, die ik wel kon lezen, maar die mij op voorshand verboden werd bekend te maken. In haar linkerhand had zij een dikke bundel brieven, in allerlei talen, die zij, zoals ik achteraf vernam, naar vele landen moest brengen. Zij had ook vleugels, groot en schoon en met ogen bezaaid, waarmee zij zich kon verheffen en kon vliegen, sneller dan de adelaar.

Wellicht had ik nog meer aan haar kunnen opmerken, maar daar zij zo kort bij mij vertoefde en ik nog volkomen door schrik en verbazing bevangen was, kwam ik daar niet aan toe. Want zodra ik mij omgekeerd had, zocht zij tussen haar brieven en trok er tenslotte een klein briefje uit, dat zij met een diepe buiging op de tafel legde, waarna zij zonder een woord te zeggen verdween. Terwijl zij zich verhief, gaf zij echter zulk een krachtige stoot op haar mooie bazuin, dat het geluid door de gehele berg weergalmde en ik bijna een kwartier daarna mijn eigen woorden nog maar nauwelijks kon verstaan.

In zulk een onverwacht avontuur wist ik, armzalige mens, werkelijk niet wat mij te doen stond. Daarom viel ik op mijn knieën en bad mijn Schepper mij niets te doen wedervaren dat mijn eeuwig heil zou kunnen schaden. Hierna nam ik met angst en vrees het briefje ter hand. Het bleek zo zwaar te zijn dat het, als het van zuiver goud zou zijn geweest, nauwelijks zwaarder had kunnen zijn. Toen ik het aandachtig bekeek, ontdekte ik dat het gesloten was met een klein zegel, waarin heel fijntjes een kruis gegraveerd was, met het inschrift: *In hoc signo vinces* (In dit teken zult u overwinnen). Zodra ik dit teken gezien had, was ik volkomen gerustgesteld, omdat ik mij er bewust van was dat een dergelijk zegel de duivel niet aangenaam zou zijn, nog minder, dat deze er gebruik van zou maken. Daarom maakte ik het briefje voorzichtig open. Het bleek de volgende versregels te bevatten, die met gouden letters op een blauw veld geschreven waren:

*Dit is de dag, dit is de dag,
voor wie ter koningsbruiloft komen mag.
Zijt ge daartoe geboren,
door God tot vreugd' verkoren,
ge moogt de berg opgaan,
alwaar drie tempels staan,
en daar het wonder gadeslaan.*

*Blijf op het doel gericht!
Bezie uzelf in 't licht!
Zoudt ge u niet ijv'rig baden,
de bruiloft zou u schaden.
Wee hem die talmt in zonden,
hij wordt te licht bevonden.*

Daaronder stond: *Sponsus et Sponsa.*

Toen ik deze brief gelezen had, meende ik te bezwijmen. De haren rezen mij te berge en het koude zweet brak mij aan alle kanten uit. Want ofschoon ik wel besepte dat dit de in het uitzicht gestelde bruiloft was, die mij zeven jaren geleden in een lijfelijk visioen was aangekondigd en waarop ik zo lang met groot verlangen had gewacht, en die ik tenslotte door ijverige berekening en herberekening van mijn planeetstanden juist had bevonden, had ik toch nooit voorzien dat er zulke zware en gevaarlijke voorwaarden aan zouden worden verbonden. Was ik tevoren van mening dat ik slechts ter bruiloft zou behoeven te verschijnen om er een welkome en gaarne geziene gast te zijn, nu werd ik verwezen naar de goddelijke voorzienigheid, van welke ik in dit geval lang niet zeker was.

Zo constateerde ik nu ook, hoe meer ik mijzelf onderzocht, dat er in mijn hoofd niets anders dan groot onverstand en blindheid ten opzichte van de verborgen dingen heerste. Ook, dat ik niet eens in staat was dat wat voor de hand lag en waarmee ik dagelijks te maken had, te begrijpen. Hoeveel te minder zou ik door geboorte voorbestemd zijn de geheimen der natuur te doorvorsen en te doorpeilen, nu de natuur naar mijn mening allerwegen een beter bruikbare discipel had kunnen vinden aan wie zij haar zo kostbare schat, ofschoon deze aan tijd en vergankelijkheid onderworpen was, zou kunnen toevertrouwen.

Ook ontdekte ik dat mijn lichaam, mijn ogenschijnlijk behoorlijke levenswandel en mijn broederlijke naastenliefde niet geheel

gezuiverd en gereinigd waren. Ook bleek de prikkel van het vlees nog steeds in mij aanwezig, welke slechts gericht was op hoog aanzien en wereldse pracht en niet op het welzijn van mijn medemens, waardoor ik voortdurend bezig was te bedenken op welke wijze ik in korte tijd mijn eigenbelang zo goed mogelijk zou kunnen bevorderen, imposante gebouwen doen verrijzen, een onsterfelijke naam in de wereld verwerven, en dergelijke vleeselijke gedachten meer. In het bijzonder echter verontrustten mij de duistere woorden aangaande de drie tempels, die ik, hoe ik ook nadacht, niet kon verklaren. Ik zou dit misschien ook nu nog niet gekund hebben, ware het mij niet op wonderbaarlijke wijze geopenbaard.

Aldus zwevend tussen hoop en vrees, mijzelf telkens weer onderzoekend, echter niets dan zwakheid en onvermogen vindend, zodat ik mijzelf op geen enkele wijze kon helpen en van de genoemde uitnodiging erg geschrokken was, nam ik tenslotte mijn toevlucht tot mijn vertrouwdste en veiligste weg en bad, alvorens mij ter ruste te begeven, ernstig en vurig dat mijn goede engel mij, naar goddelijke beschikking, zou mogen verschijnen om mij in mijn onzekerheid te onderrichten, zoals dit voorheen reeds vaker was geschied; hetgeen dan ook, God zij geloofd, tot mijn bestwil en tot welgemeende, ernstige vermaning van mijn naaste, geschiedde.

HOOFDSTUK 1

DE UITNODIGING ONTVANGEN

BESCHOUWING

‘Onthulde geheimen worden waardeloos, en ontwijd verliezen zij hun kracht. Werp daarom geen parels voor de zwijnen en strooi geen rozen voor de ezel.’

Dit advies staat op de titelpagina van het diepzinnige en veelomvattende inwijdingsgeschrift *‘De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis anno 1459’* dat in 1616 anoniem in druk verscheen in het Duits bij drukkerij Lazari Zetzners in Straatsburg. Het motto duidt erop dat de vele mysteriën of geheimenissen in deze roman niet zomaar door iedereen kunnen worden herkend. Het is verspilling van tijd en energie om diepere betekenissen te onthullen aan mensen die daar niet ontvankelijk voor zijn. De ervaring leert namelijk dat mysteriewijsheid indruist tegen de natuurlijke drang tot zelfhandhaving die in ieder mens aanwezig is, en daarom onbegrip en afwijzing kan oproepen.

Ook als mensen wel open staan voor de mysteriën, of daar zelfs naar verlangen, is het niet zonder risico om de diepere betekenis van *De Alchemische Bruiloft* of andere geschriften vol mysteriewijsheid uitgebreid te verklaren. Waarom? Omdat het hen de mogelijkheid ontnemt zelf te ontdekken waar het over gaat en ook omdat de mysteriën en zwijgen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

De uitdrukking ‘sub rosa’, dat letterlijk ‘onder de roos’ betekent, verwijst naar vertrouwelijke informatie en geheimhouding. Het woord mysterie is afgeleid van het Griekse woord *muein*, dat zwijgen of sluiten (van de lippen) betekent. Als iemand je de symboliek uitlegt van een diepzinnig verhaal, dan sla je die informatie misschien geheel of gedeeltelijk op in je geheugen of je

vergeet het weer. Daar gaat dan geen transformerende werking vanuit omdat het geen inzicht is dat bij jezelf is opgekomen.

In de mysteriën gaat het nu juist om transformaties. Als mens en als mensheid zijn we geroepen om mee te werken aan het bewerkstelligen van transformaties. Eerst de transformatie van het menselijk bewustzijn, daarna ook de transformatie van de menselijke aura, en tenslotte bovendien de transformatie van de volledige mens, de fundamentele vernieuwing in overeenstemming met het godsplan, die transfiguratie wordt genoemd.¹⁷ De rozenkruisers van toen en nu dragen uit dat het alleen mogelijk is om werkelijk succesvol mee te werken aan de transformatie van de samenleving, en uiteindelijk ook aan de transformatie van de gehele schepping, als dat wordt gedaan vanuit een totaal vernieuwde toestand van zijn.

De noodzaak tot transformaties op mondiale schaal wordt nu algemeen ingezien, want er zijn grote bedreigingen voor de mensheid en voor al het andere leven op onze planeet: klimaatverandering, uitputting van grondstoffen, milieuverontreiniging, straling van kernafval en van communicatienetwerken, uitsterven van plant- en diersoorten, armoede, eenzaamheid, ziekten, verslavingen, oorlog, terrorisme, enzovoort. Natuurlijk is het hard nodig dat die problemen waar mogelijk worden opgelost, en dat we daar persoonlijk aan meewerken voor zover dat ligt binnen onze cirkel van invloed, vanuit de bekende leus 'verbeter de wereld en begin bij jezelf'.

Herscheping van microkosmos en macrokosmos

De mysteriën gaan echter veel verder dan het verbeteren van je persoonlijkheid, je leefomgeving en de uiterlijke omstandigheden van de mensheid en de aarde: ze gaan over transformatie van jezelf en van het universum, over herschepping van de microkosmos en van de macrokosmos. Het is een grote valkuil om vanuit een toestand van bewustzijnsvernaauwing, waarin bijna

ieder mens verkeert, alle aandacht te richten op het creëren van een ideale wereld. En dat is nu precies het uitgangspunt van de georganiseerde waan in vrijwel alle geledingen van de samenleving: in religie, wetenschap, kunst, politiek, onderwijs en zakenleven.

Ideaal wordt het hier nooit op aarde. De wereld waarin wij leven is immers onderworpen aan de wet van opgaan, blinken en verzinken. Alles wat verschijnt in de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid, verdwijnt vroeg of laat weer. We kunnen een voortdurende beweging tussen polariteiten waarnemen: wat bijvoorbeeld op het ene moment als goed wordt ervaren, verandert na verloop van tijd onherroepelijk in iets dat niet meer goed is, of zelfs kwaad kan worden genoemd. Wie wordt geboren, is ten dode opgeschreven. Op basis van natuurwetenschappelijke inzichten kunnen we met een zekerheid van honderd procent vaststellen dat er een tijd zal komen waarop er geen enkel biologisch leven meer mogelijk zal zijn op aarde, en ook dat onze planeet eens zal desintegreren.

Misschien ervaar je dit als slecht nieuws, of als een doemscenario, maar diep van binnen weet je dit alles natuurlijk al lang. Er is een zekere moed voor nodig om de eindigheid van alles – dus ook van de wereld en van jezelf – bewust te erkennen, en de illusies die door machthebbers in stand worden gehouden te doorzien. Het goede nieuws is echter dat we de ideale wereld niet hoeven te creëren, maar dat deze er al is en er altijd zal zijn! En ook dat we daarin kunnen leven, niet alleen na de dood van ons stoffelijk lichaam, maar in principe nu al, mits we een proces van reiniging, loutering en vernieuwing doormaken.

De alomtegenwoordige ideale wereld is niet de zintuiglijke waarneembare wereld of haar astrale tegenhanger – ook wel spiegelsfeer genoemd – waar ook het dodenrijk deel van uitmaakt. Nee, het is de wereld van de ziel die we weliswaar met onze zintuigen of verlengstukken daarvan niet kunnen waarnemen, maar

die we wel degelijk kunnen ervaren, en van waaruit we ook kunnen leven als we bevrijd zijn uit de toestand van bewustzijnsvernaauwing.

In de Griekse mythologie wordt de onzichtbare ideale wereld, die overal aanwezig is en alles doordringt, het Elysion genoemd. De Griekse filosoof Plato (427 – 347 v. Chr) schrijft over de ideewereld. De Egyptische ingewijde Hermes Trismegistus heeft het over de Wereld (met hoofdletter) die uit de Eeuwigheid is voortkomen. In het bijbelboek Genesis lezen we over het paradijs. Jezus spreekt over het koninkrijk der hemelen. Sommige gnostici in de eerste eeuwen van de jaartelling noemen de wereld van de ziel het pleroma, een woord dat verwijst naar volheid. De wereld van de ziel is de wereld van de concrete archetypen of oertypen, die de Franse filosoof Henry Corbin (1903-1978) de imaginale wereld of de mundus imaginalis noemt. In de wijsbegeerte van het moderne Rozenkruis wordt wel gesproken over de bovennatuur of de statica. Tegenwoordig wordt in spirituele kringen de benaming 5D of de vijfde dimensie veel gehanteerd.

Bijna alle mensen op aarde leven in een toestand van bewustzijnsvernaauwing omdat zij geen weet hebben van die hogere wereld, die verticale dimensie die uitstijgt boven de tijdruimtelijke wereld die wel als de horizontale dimensie wordt gezien en ook wordt aangeduid met de benaming 3D. Zij kunnen zich er ook niet door laten inspireren omdat de verbinding daarmee uiterst zwak is en er een vibratiekloof bestaat tussen het aardse levensveld en de zielenwereld.

Bewustzijnsvernaauwing

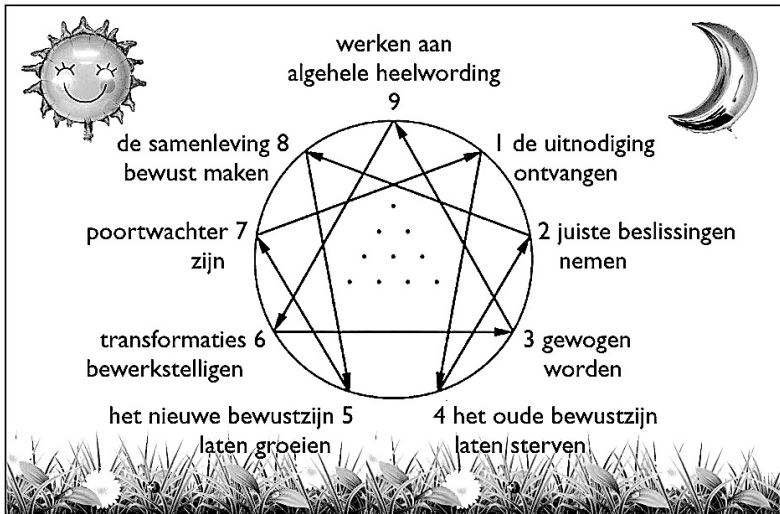
Is die toestand van bewustzijnsvernaauwing op te heffen? Kan ik daar zelf aan meewerken? Word ik daar gelukkig van? Jazeker! Binnen alle authentieke spirituele tradities wordt een weg gegaan en gewezen die erop gericht is het bewustzijn van mensen op een verantwoorde wijze te verruimen en te vernieuwen,

zodat zij werkelijk mens worden zoals bedoeld in het godsplan.

Hoe kun je de weg tot ware menswording gaan? Aanknopingspunten voor die reis naar binnen zijn te vinden in onder andere mythen en heilige geschriften van de mensheid. In dit boek gaan we uit van het inwijdingsverhaal ‘*De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis anno 1459*’, dat fundamenteel is voor de rozenkruis-traditie en een prominente plaats inneemt in de literatuurgeschiedenis van Europa. Het is een rijk werk dat niet alleen gebaseerd is op proza, maar ook op poëzie en symboliek. In dat verhaal, dat zich evenals het scheppingsverhaal in de Bijbel afspeelt in zeven dagen, is er aandacht voor onder andere muziek, mystiek, getallensymboliek, algebra, geometrie, toneel, filosofie, ceremoniën, spel, humor en uiteraard ook alchemie.

De vrijwel letterlijke Nederlandse vertaling van de ‘*Chymische Hochzeit Christiani Rosencreuz anno 1459*’ is in verkorte vorm opgenomen in de eerste zeven spirituele teksten van dit boek: in elk hoofdstuk staan de gebeurtenissen op één van de zeven dagen centraal.^{4,5} Ze gaan over de ervaringen van een mens die binnen een mysterieschool een inwijdingsweg gaat. De laatste twee hoofdstukken van ‘Mysteriën van het Rozenkruis’ zijn gebaseerd op het eerste manifest van de klassieke rozenkruisers: de ‘*Fama Fraternitatis RC*’ uit 1614. Die gaan vooral over het oprichten en tot bloei brengen van een mysterieschool waar mensen een inwijdingsweg kunnen gaan. Het cyclische proces van algehele heelwording op basis van negen onderling samenhangende stappen kan worden weergegeven in een figuur die bekend staat als het enneagram (zie afbeelding 1).¹⁸

Beroemde natuurwetenschappers als Gottfried Wilhelm Leibniz (1646-1716) en Isaac Newton (1643-1723) hebben *De Alchemische Bruiloft* intensief gelezen en bestudeerd. De eerstgenoemde schreef in een brief aan een vriend hoe hij de naam van de jonkvrouw uit *De Alchemische Bruiloft* had berekend aan de hand van de daar verstrekte gegevens. Hij was erin geslaagd

afbeelding 1: de inwijdingsweg in negen stappen volgens *De Alchemische Bruiloft* (1-7) en de *Fama* (8-9-1) in het enneagram gnosis

om op basis daarvan een stelsel van eerstegraads vergelijkingen met meerdere onbekenden op te stellen en op te lossen.¹⁹

Bij de creatie van de opera ‘Die Zauberflöte’ hebben de componist Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) en de scenarioschrijver Emanuel Schikaneder (1751-1812) – allebei vrijmetselaars – zich laten inspireren door *De Alchemische Bruiloft*.²⁰ Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832, fakkeldrager 11) schrijft in 1786 in een brief: ‘Ik heb *De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis* helemaal gelezen. Er is een mooi sprookje te vertellen op de juiste tijd, wanneer het herboren wordt.’²¹ Negen jaar later schrijft hij het ‘*Sprookje van de groene slang en de schone lelie*’, waar de inhoud van *De Alchemische Bruiloft* in andere beelden herleeft.²²

Het is niet verwonderlijk dat Goethe de thematiek op een andere wijze wil uitdrukken, want *De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis* is een merkwaardig en bizar verhaal. Het is zeker niet historisch, want er gebeuren dingen die natuurwetenschappelijk volstrekt onmogelijk zijn. Het is ook geen my-

the die rechtstreeks is ontvangen vanuit de wereld van de ziel, want daarvoor is het te intellectueel. Is het dan misschien een scherts of grap, zoals de vermeende auteur Johann Valentin Andreae (1586-1654, fakkeldrager 8) beweert als hij later predikant is? Nee, ook niet, want daarvoor bevat het verhaal veel te veel diepgang.

Diepzinnig sprookje

We kunnen De Alchemische Bruiloft een met groot inzicht en wijsheid geconstrueerd diepzinnig sprookje noemen waarin gebruik gemaakt wordt van elementen uit oudere geschriften. Het verhaal gaat echter veel verder dan de bekende volkssprookjes, waarin vaak ook diepere waarheden kunnen worden herkend, doorgaans pas op latere leeftijd.

‘Op een dag zul je oud genoeg zijn om weer sprookjes te gaan lezen,’ zegt de Britse schrijver C.S. Lewis (1898-1963). De Duitse dichter Friedrich von Schiller (1759-1805) merkt op: *‘In de sprookjes die mij in mijn kindertijd werden verteld, schuilt een diepere betekenis dan de waarheid die door het leven wordt onderwezen.’* En de icoon van de moderne natuurkunde, Albert Einstein (1879-1955) – die onmiskenbaar én rationeel, én intuïtief én spiritueel was – adviseert: *‘Als je wilt dat je kinderen intelligent zijn, lees ze dan sprookjes voor. Wil je dat ze briljant zijn, lees ze dan meer sprookjes voor.’*

De Alchemische Bruiloft is geschreven in de ik-vorm. De hoofdpersoon, die de veelzeggende naam Christiaan Rozenkruis draagt, vertelt nauwkeurig wat hij ervaart op zijn weg naar het scheikundig huwelijk van de koning en de koningin. Zo kom je te weten wat hij denkt, voelt en doet, en kun je jezelf herkennen in hem en in de andere personages. Als je het verhaal leest of beluistert, kijk je dus als het ware in een spiegel, en zie je wat aansluit bij je bewustzijn op dat moment. Bij de verwerking van dat alles vormen er zich daardoor in je brein en in je bewustzijn patronen en structuren die je in staat stellen om als het ware met

andere ogen naar het leven te kijken, waardoor je ervaringen veranderen. Die structuren rijpen geleidelijk. Daarom komt het vaak voor dat de diepere zin van een gedeelte uit een verhaal pas jaren later wordt begrepen, na vele doorleefde gebeurtenissen. Het verdient dan ook aanbeveling om *De Alchemische Bruiloft* niet alleen te lezen, maar ook te herlezen. De inwijding waarover wordt gesproken in authentieke spirituele tradities, voltrekt zich procesmatig in zeven symbolische dagen, geen dagen van 24 uur, want het betreft een langdurig proces van vele kalenderjaren.

De bruiloft die in de titel wordt genoemd heeft betrekking op het huwelijk tussen de koning en de koningin, symbool voor de eenwording van de geest en de ziel in de mens die zijn persoonlijkheid daarvoor geschikt maakt. In de loop van dit boek zal waarschijnlijk geleidelijk duidelijker worden wat daarmee wordt bedoeld. Het huwelijk waar het om gaat, wordt niet alleen alchemisch genoemd omdat er gebruik gemaakt wordt van termen, inzichten en procedures uit de alchemie, maar ook omdat energieën en substanties in de mens letterlijk worden omgezet als hij of zij de weg van geestelijke bewustwording en vernieuwing gaat. Symbolisch wordt lood dan omgezet in goud.

Christiaan Rozenkruis werkt er samen met anderen aan mee dat de alchemische bruiloft, waar hij zich volgens de tekst zeven jaar op heeft voorbereid, mogelijk wordt. De voornaam Christiaan duidt erop dat de hoofdpersoon zijn weg wil gaan op basis van de Christuskracht. De achternaam Rozenkruis geeft aan dat de hoofdpersoon erop gericht is om zijn roos te hechten aan het kruis, op het snijpunt van de horizontale balk van het kruis, symbool voor de ons bekende wereld waarin wij leven, en de verticale balk, symbool voor het goddelijke en eeuwige levensveld, dat zich uitstrekt buiten ruimte en tijd. De roos is hier het symbool voor het geestelijke eeuwigheidsbeginsel dat in ieder mensenhart aanwezig is, in eerste instantie latent, slapend, maar het kan ontwakken en werkzaam worden als gevolg van een aanraking

door het geestelijke licht. Dat proces wordt ook wel het openbloeien van de rozeknop en het opvlammen van de geestvonk genoemd.

Getallensymboliek

Het verhaal van De Alchemische Bruiloft speelt zich volgens de titel af in het jaar 1459. Dat is een symbolisch getal dat gebaseerd is op de zogeheten Fibonacci-reeks, wat inhoudt dat de afzonderlijke getallen bestaan uit de som van de twee voorgaande getallen. Het getal 5 in 1459 is de som van 1 en 4, en het getal 9 is de som van 4 en 5. Als we weten dat getallen in esoterische geschriften niet zozeer verwijzen naar kwantiteiten maar naar kwaliteiten, zoals dat tot uitdrukking komt in bijvoorbeeld de getallenleer van Pythagoras, dan kunnen we in de vier cijfers van het getal 1459 het gehele proces van ware menswording herkennen.

Het getal 1 staat voor God en voor de eenheid. Oorspronkelijk leefde de mens in de eenheid, in het paradijs, in een nog onstoffelijke gedaante. Door een incident dat wel de zondeval wordt genoemd, verdichtte zijn geestelijke lichaam tot een stoffelijk lichaam, en werd hij gebonden aan de stoffelijke aarde, die wordt gesymboliseerd door het getal 4. Hierbij kun je denken aan de vier elementen, de vier windrichtingen en de vier seizoenen. Op aarde en de daarmee verbonden sferen doolt de mens vervolgens gedurende vele incarnaties rond totdat er een dusdanige ervaringsvolheid is bereikt, dat de sluimerende geestvonk ontwaakt en de mens de uitnodiging aanvaardt om terug te keren tot de eenheid. Dat kantelpunt wordt ook wel aangeduid als de Zon-inwijding, omdat iets van de geestelijke Zon wordt ervaren.

Als de leerling vervolgens blijft luisteren naar de innerlijke roep en het daaruit voortvloeiende verlangen volgt, dan ontstaat er op een bepaald moment een nieuw bewustzijn, een nieuwe ziel, waardoor de mens iets ervaart van de bovennatuur, en daar

zijn aardse leven op gaat afstemmen. Die nieuwe ziel wordt gesymboliseerd door het getal 5, de vijfpuntige ster of het pentagram. Zodra die ziel volwassen geworden is, kan zij zich op een bepaald moment verbinden met de geest. Door dat alchemisch huwelijk wordt de oorspronkelijke mens in zijn glorie hersteld. Hij is dan als Adam in het paradijs, voordat de scheiding van de geslachten plaatsvindt. Die toestand wordt gesymboliseerd door het getal 9.

De naam van de oorspronkelijke mens, Adam, wordt in het Hebreeuws geschreven met de letters alef, dalet en mem (ADM), die in het Hebreeuwse alfabet respectievelijk een letterwaarde hebben van 1, 4 en 40. De woordwaarde komt daarmee uit op $1 + 4 + 40 = 45$, en kan gereduceerd worden tot $4 + 5 = 9$.²³

Zo kunnen we ook het jaartal 1459 duiden. Het kan eerst gereduceerd worden tot $1 + 4 + 5 + 9 = 19$, daarna tot $1 + 9 = 10$ en tenslotte tot $1 + 0 = 1$. In de hermetische tarot staan die drie getallen voor achtereenvolgens de zon (arcanum 19), het rad van fortuin (arcanum 10) en de magiër (arcanum 1) – allemaal goed te plaatsen beelden als het gaat om het bereiken van de vervulling.²⁴ Het getal tien verwijst ook naar het tiensnarige instrument waarmee de rechtvaardige zijn lied zingt en naar de tien uitvloeiingen van het hemelse licht die in de kabballah worden weergegeven door de tien sephiroth van de levensboom, die de innerlijke structuur van al het geopenbaarde weergeeft.

De door de geest vernieuwde mens

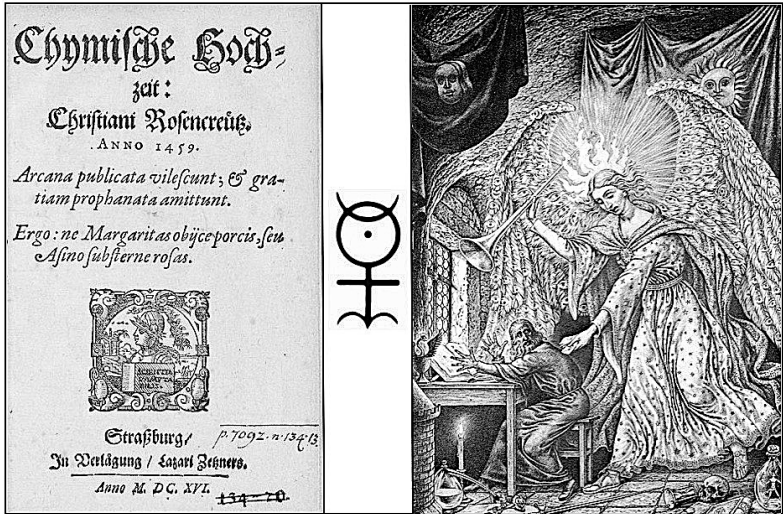
Er is echter nog meer aan de hand met het getal 1459. Het tweede manifest van de klassieke rozenkruisers, de Confessio Fraternitatis, vermeldt in paragraaf 6 dat C.R.C. geboren is in het jaar 1378, een jaartal dat ook gegraveerd is op de plaat bij de bron op de vierde dag van De Alchemische Bruiloft. Dat betekent dat Christiaan 81 jaar is als hij in 1459 het scheikundig huwelijk beleeft. Het getal 81 is het kwadraat van 9 (9×9) en kan

gereduceerd worden tot $8 + 1 = 9$. Sinds het begin van de jaartelling zijn er dan 1458 kalenderjaren verstreken, en $1458 = 18 \times 81 = (9 + 9) \times 9 \times 9$. Via deze wellicht wat wonderlijke redeneringen is het mogelijk aan te voelen dat de Alchemische Bruiloft gaat over de realisatie van de door de geest vernieuwde mens, die wordt geymboliseerd door het getal 9. Frappant is verder dat de som van de woordwaarde van Christian (97) en van Rosencreutz (155) in totaal 252 bedraagt, een getal dat kan worden gereduceerd tot $2 + 5 + 2 = 9$!

De hoge leeftijd van Christiaan Rozenkruis, 81 jaar, duidt erop dat er sprake is van een volheid van ervaringen. Daaruit mogen we natuurlijk niet concluderen dat de weg van ware menswording alleen kan worden gegaan door bejaarden. Ook jonge mensen kunnen er rijp voor zijn als gevolg van de vele ervaringen die in vorige incarnaties zijn opgedaan. Het begrip 'ervaringsvol' kan overigens gemakkelijk verkeerd worden begrepen, want het opdoen van ervaringen gaat altijd door, tot in de eeuwigheid. Met het begrip 'ervaringsvol' wordt hier bedoeld: vol zijn van ervaringen die zijn beleefd vanuit een toestand van bewustzijnsvernaauwing.

Naarmate je bewustzijnsniveau toeneemt, verliezen de dingen die je voorheen enorm boeiden hun glans. Je wordt je er dan van bewust dat je verlangen uitgaat naar iets wat je nog niet kent. Je voelt dan iets wat wel wordt aangeduid als heimwee naar een verloren paradijs. In de wijsbegeerte van het moderne Rozenkruis wordt in dit verband gesproken over pre-herinnering, het is een vage notie van een gelukzalige toestand in een ver verleden die zich soms manifesteert in een hang naar nostalgie.

De Alchemische Bruiloft is tot nu toe niet verfilmd. Misschien is dat maar goed ook, want het lezen van De Alchemische Bruiloft is een goede oefening in concentreren en visualiseren. Dat zijn beide ziele-kwaliteiten die essentieel zijn op de weg van de mysteriën, en die in de huidige maatschappij dreigen weg te kwijnen of worden misbruikt. De concentratieboog wordt korter om-

afbeelding 2: titelpagina van 'De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis anno 1459' en een illustratie van Johfra over de eerste dag

dat er zoveel afleidingen zijn, en de cultuur met de vele snelle bewegende beelden beperkt het voorstellingsvermogen dat nodig is om te schouwen in de zielewereld, de mundus imaginalis, en daar scheppend werkzaam te zijn.

De kunstenaar Johfra (1919-1998) heeft een serie van achttien illustraties gemaakt bij De Alchemische Bruiloft.²⁵ Afbeelding 2 toont de titelpagina van de eerste druk van de 'Chymische Hochzeit Christiani Rosenkreutz anno 1459' en ook een tekening van Johfra (een pseudoniem van Johannes Franciscus Gijsbertus van den Berg) waarin Christiaan Rozenkruis op de avond voor Pasen een schriftelijke uitnodiging ontvangt van een indrukwekkende vrouwelijke gestalte in een blauw gewaad met sterren en vleugels die bedekt zijn met ogen. In het midden van de afbeelding staat het teken waarin Christiaan Rozenkruis zal overwinnen. Dat is het zogeheten monade-hiëroglief waarover John Dee (1528-1608, fakkeldrager 2) een beroemde verhandeling heeft geschreven: de 'Monas Hieroglyphica'.²⁶ In dat samengestelde

symbool zijn niet alleen veel diepe wijsheden te herkennen, maar ook bijvoorbeeld de symbolen van de planeten. John Dee was een Engelse alchemist, hermeticus, humanist, filosoof, wiskundige, geograaf en astroloog in wie de impuls van het Rozenkruis tot uitdrukking kwam.

In het gedicht dat met gouden letters geschreven is op een azuurblauw briefje, leest Christiaan dat hij uitgenodigd is om de berg op te gaan, waar drie tempels staan, om daar de koninklijke bruiloft van de bruidegom en de bruid mee te maken. Ook wordt hij aangespoord zichzelf te onderzoeken omdat degenen die niet zuiver zijn en toch naar de bruiloft komen, daar schade van zullen ondervinden.

De tekst maakt duidelijk dat dit alles voor Christiaan Rozenkruis een intense ervaring is, die voorafgegaan wordt door een storm en wordt afgesloten door een krachtige bazuinstoot die de vrouwelijke gestalte bij haar vertrek produceert, en die nog lang nagalmt. Christiaan schrikt ook van de voorwaarden die gesteld worden aan de bruiloftsgasten. Hij onderzoekt zichzelf en constateert dat hij vrijwel niets weet van de verborgen dingen en ook dat hij zijn eigenbelang nog stelt boven het welzijn van zijn medemensen.

Hoe kunnen we deze episode duiden? Hier wordt een mens geschetst die door het leven gerijpt is om de eerste en fundamentele stap te zetten op een weg van inwijding in de gnostieke mysteriën. Voor hem is het de avond voor Pasen omdat de uittocht uit zijn cel naar het beloofde land, naar het goddelijke levensveld, aanstaande is. Hij wordt innerlijk geraakt door de geestkracht die uitgaat van de Universele Broederschap. Datervaart hij als een harde wind in zijn leven, een krachtige wake-up call die aanzet tot zelfonderzoek en waarover Jiddu Krishnamurti (1895-1986) zegt: *‘De hoogste vorm van menselijke intelligentie is om jezelf te observeren zonder oordeel’*.

Ken uzelf

Door alle tijden heen is zelfkennis essentieel op de mysterieweg die leidt tot het individuele Paasfeest, tot de opstanding van de innerlijke mens. Volgens de overleveringen stond boven de poort van de beroemde Apollo-tempel te Delphi in Griekenland de spreuk 'Ken uzelf' (gnothi seauton). Dat heeft niets te maken met navelstaren. In hoofdstuk 8 van het Aquarius Evangelie wijst de leraar Elihu zijn mysterieleerlingen op het grote belang van zelfkennis. Hij zegt:²⁷

'Als u mij zou vragen wat u zou moeten bestuderen, dan zou ik zeggen: "uw zelve, uw ego's", en als u die goed bestudeerd zou hebben, en mij zou vragen wat daarna moet bestudeerd, zou ik weer antwoorden "uw 'zelve' of uw ego's". Hij die zijn lagere zelf goed kent, kent de waan van de wereld, heeft kennis van de dingen die voorbij gaan; en hij die zijn hoger zelf kent, kent God en heeft kennis van alles wat niet kan voorbij gaan.'

Met je lager zelf wordt hier je sterfelijke persoonlijkheid bedoeld en je hoger zelf is dat wat in de hermetische traditie de microkosmos wordt genoemd. Als sterfelijke natuurgestalte ben je, evenals alle andere mensen, tot en met verbonden met de vergankelijke, aardse natuur. Maar naar de geestkern ben je, net als iedereen, verbonden met de onvergankelijke natuur, met de werelden van de ziel en van de geest. Want als mens ben je meer dan alleen je stoffelijke lichaam en je persoonlijkheid. Je bent onderdeel van een groter stelsel. Je woont in een microkosmos of kleine wereld, die een afspiegeling is van de macrokosmos.

Jouw sterfelijke persoonlijkheid leeft dus tijdelijk in een onsterfelijke microkosmos waarvan de geestkern zich bevindt in je hart. De microkosmos is beschadigd – in symbolische zin ziek – en is daarom gebonden aan het veld van de aarde. Steeds opnieuw wordt er binnen een microkosmos een nieuwe sterfelijke persoonlijkheid geboren, die de microkosmos ervaringsvoller

maakt, totdat er een persoonlijkheid in de microkosmos tot ontwikkeling komt die op basis van innerlijke verontrusting besluit de reis naar binnen te gaan maken en de microkosmos zo te bevrijden van het wiel van geboorte, leven en dood.

Misschien ben jij wel de persoonlijkheid die nu over alle mogelijkheden beschikt om het proces van transfiguratie in jezelf te laten voltrekken. Als je die weg naar binnen gaat, kom je van inzicht tot gnosis en word je geschikt om je te richten op het werk naar buiten, van dienstbaarheid naar vervulling.

Christiaan Rozenkruis twijfelt of hij naar de koninklijke brui-loft zal gaan, want hij vraagt zich serieus af of hij daar waardig genoeg voor is. Hij bidt dan om onderricht in zijn slaap op basis waarvan hij de juiste beslissing kan nemen. Dan heeft hij een droom die niet zo moeilijk te duiden is.

Opgetrokken worden

Christiaan Rozenkruis bevindt zich in zijn droom op de bodem van een gevangencel, samen met veel andere mensen. Er heerst volledige duisternis. Boven wordt plotseling het deksel van de schacht geschoven en er dringt wat licht door in de duisternis. De redding uit de ongelukkige situatie is ophanden. In de grootste opwinding beginnen de gevangenen elkaar te duwen en naar beneden te duwen om op de rug van andereen zelf verder naar boven, naar het licht te komen.

De redders boven, aan de rand van de schacht en niet duidelijk zichtbaar, laten vervolgens zeven keer een koord neer waar de ongelukkigen aan opgetrokken kunnen worden. Maar de strijd tussen de gevangenen is zo verschrikkelijk dat ze elkaars redding beletten. Nauwelijks heeft er één een koord gegrepen of de volgende, die graag zijn plaats zou willen innemen, trekt hem weer terug, of er klampen zich zovelen aan hem vast, dat hij door het gewicht weer naar beneden wordt getrokken.

Christiaan Rozenkruis herkent in deze droom zijn eigen situ-

atie en die van de mensheid. Juist op het moment dat er een sprankje hoop ontstaat omdat er zich een mogelijkheid tot redding uit het rijk van de duisternis voordoet – uit de toestand van bewustzijnsvernauwing – steken egoïsme en zelfhandhaving in verhevigde mate de kop op, waardoor mogelijke reddenen worden bemoeilijkt. Tenslotte lukt het Christiaan Rozenkruis om een koord te grijpen en zich naar boven te laten trekken. Als hij bevrijd is, helpt hij boven direct mee met het optrekken van anderen. Als het koord voor de zevende en laatste keer wordt neergelaten en opgetrokken, worden er die keer meer gevangenen bevrijd dan in de zes keer die daaraan vooraf gingen.

Lang niet alle gevangenen zijn bevrijd na het zeven keer neerlaten en optrekken van het koord. In de droom ontvangen de bevrijden een gouden gedenkpenning met aan de ene zijde de opkomende zon en aan de andere zijde de letters D.L.S. (Deus Lux Solis: God is het Licht van de Zon). Voor hen die met hulp van de Universele Broederschap zijn opgetrokken uit de put van de versterving breekt een nieuwe dag van openbaring aan, waarop zij zich gereed kunnen maken om bekleed te worden met de geestelijke zon. Het uiterlijke goud herinnert de bevrijden eraan dat zij het innerlijke goud in zichzelf dienen vrij te maken in een drievoudig proces: het leren kennen van de goddelijke idee (Deus), het bezielen van de goddelijke idee (Lux) en het verwerkelijken van de goddelijke idee (Solis).

Jan van Rijckenborgh (fakkeldrager 21), één van de stichters van de School van het Gouden Rozenkruis, formuleerde diezelfde drievoudige gedachte op een krachtige wijze. Die woorden staan gebeiteld in een bescheiden monument dat aan hem is gewijd en dat in de rozentuin bij het conferentiecentrum Noverosa in Doornspijk staat, waar hij in de jaren dertig van de vorige eeuw samen met zijn broer Wim Leene (fakkeldrager 20) het conferentiewerk van het Rozenkruis startte. Ze luiden:²⁸